

Хилько Іван Іванович

Миколаївський національний аграрний університет,
Україна
*старший викладач кафедри економічної кібернетики,
комп'ютерних наук та інформаційних технологій*

ПРОГНОЗУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Соціально-економічний розвиток конкретної території (країни, регіону), його внутрішня стабільність і конкурентоспроможність, зовнішнє позиціонування тісно пов'язані із правильно прогнозованою тенденцією розвитку, конкретністю поставлених цілей та вибором методів їх досягнення.

Враховуючи існуючий довготривалий інтерес в питаннях тенденцій майбутнього розвитку, практичний світовий досвід прогнозування соціально-економічного розвитку територій є досить широким і різноманітним.

Прогнозом світових тенденцій і позиціонуванням конкретних країн в різних сферах суспільної діяльності займаються потужні міжнародні організації: Світовий банк, Міжнародний Валютний Фонд, Організація економічного співробітництва і розвитку, ООН та інші.

Результативність, оперативність і дієвість сучасного досвіду економічно розвинутих країн світу досягається за рахунок одночасного використання двох форм прогнозування: централізованого і децентралізованого [1].

Поряд з функцією прогнозування ефективність управління світовою системою господарювання досягається за допомогою активного використання системи планування, що представляє собою заздалегідь намічені визначені дії, які впливають на процес підготовки та прийняття управлінських рішень для досягнення певної мети.

У практичному застосуванні розрізняють:

Макропланування – державний рівень для досягнення бажаного стану національної економіки;

Мезопланування – планування галузей, підгалузей, територіально-виробничих комплексів, промислових вузлів, що походять від «метакорпорацій», до яких належать міжгалузеві, міжрегіональні і міжнародні фінансово-промислові групи;

Територіальне планування – прогнози, бюджетні плани і програми регіональної і місцевої влади;

Мікропланування – на рівні підприємства [2].

На сучасному етапі розвитку перевага надається індикативному, або рекомендованому плануванню, характер якого еволюціонував у часі від кон'юнктурного – коли сукупність умов і факторів формально визначають соціально-економічну ситуацію; через структурний – коли увага приділяється територіальному розрізу з акцентом на галузевий і секторальний аналіз

економіки з урахуванням взаємоузгодженості інтересів підприємств та держави; до стратегічного – коли перевага надається довготерміновим пріоритетам розвитку економіки, головна роль в реалізації яких належить державі.

За періодом дії використовують довготермінове (10 і більше років), середньотермінове (тривалістю від 3 до 5 років) і поточне (річне) планування.

На державному рівні питаннями планування займаються відповідні державні структури. Прогнозування і планування спирається на розвинутий математично-статистичний інструментарій на основі значної кількості моделей і розрахунків, широко застосовуються методи оптимального програмування і дослідження операцій [3, 4].

Таким чином, практично всі високо розвинуті країни та країни з економікою, що розвивається, регулярно проводять прогностичні розробки в різних сферах розвитку. Регулярно розробляються національні та міжнародні цільові програми по різних науково-технологічних напрямках, та по вирішенню значних соціально-економічних проблем. Горизонт стратегічних прогнозів розширюється від поточних до 25, 50, 100 і більше років. Використання методів макроекономічного індикативного планування для розробки планів соціально-економічного розвитку носить постійний системний характер.

Отже, прогнозування, планування і програмування є важливими етапами в здійсненні державних функцій управління і регулювання соціально-економічних процесів. Організаторами і замовниками в цій роботі виступає керівництво країн, участь беруть різні державні та приватні корпорації, суспільні організації, значна роль належить міжнародним організаціям, особливо в частині розробки глобальних прогнозів і проектів міжнародних програм розвитку.

Список використаних джерел:

1. Сухоруков А. І., Харазішвілі Ю. М. Моделювання та прогнозування соціально-економічного розвитку регіонів України : монографія. Київ : НІСД, 2012. 368 с.

2. Филюк Г.М. Економічна теорія і економічна політика в Україні: відносна відособленість. *Економіка. Серія : Економіка і право*. 2015. № 27. С. [3-11](#).

3. Хилько І. І. Прогнозування зареєстрованого безробіття на основі аналітичних показників рядів динаміки. *Математичне моделювання процесів в економіці та управлінні проектами і програмами (ММП-2020)*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 14–18 верес. 2020 р. Харків, 2020. С. 128–132.

4. Хилько І.І. Прогнозування соціально-економічних процесів методами екстраполяції тенденції. *Сучасні інформаційні технології та системи в управлінні* : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених, аспірантів і студентів, 20-21 квітня 2023 р., Київ : ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», 2023.